अहीनंअनपगतं ॥ ३ ॥ धर्मोदयंसुखंनिदाघेगंगावगाहादिजंनत्वधर्मोदयंहिंसादिजं तत्त्वतोवस्तुतस्तुसर्वंकर्मदुःखमेवयतःकृच्छ्रोपायंक्लेशसाध्यं तर्हिकुतःकर्मकुर्वंतीत्याशंक्याह सुखमिति ॥ ४ ॥ कामाभि
ध्याविषयध्यानं ययेति सर्वात्मनाविषयविस्मरणेमहत्सुखमस्तीतिभावः भोगान्निष्कामतानसंभवतीत्याह यथेति ॥ ५ ॥ उक्तमर्थंप्रकृतेयोजयति संपश्येति अस्माभिरित्यत्रधार्तराष्ट्रान्अंतर्भाव्याह पंचाधि
केनपुत्रशतेनसहधृतराष्ट्रस्यभोगंमहांतंपश्य अथापिकृत्स्नंस्वस्यैवभवत्वितिबुत्ध्याऽस्मान्राज्याद्दूरीकृत्यततोभोगात्तृप्तिंनलभतइतिभावः ॥ ६ ॥ पितृव्यनिंदादोषाद्भीतःपुनराह नाश्रेयानिति यःपुण्यवत्तरः
सविग्रहाणामीश्वरोभवतिपरैःसहविरोधंकृत्वास्वोत्कर्षंकरोति अन्यस्तुतेनैवनश्यतिअतःसपुण्यवत्तरएव अस्मद्दोषात्तुवयंवनेदुःखमनुभवामोनतुपरापराधेनेतिभावः ॥ ७ ॥ प्रावारान्दिव्यवासांसि संविवस्ते

कुतोयुद्धंजातुनरोवगच्छेत्कोदेवशत्रोहिवृणीतयुद्धं॥ सुखैषिणःकर्मकुर्वंतिपार्थाधर्मादहीनंयच्चलोकस्यपथ्यं॥३॥ धर्मोदयंसुखमाशंसमानाःकृच्छ्रोपायंत
त्त्वतःकर्मदुःखं॥ सुखंप्रेप्सुर्विजिघांसुश्चदुःखंयइंद्रियाणांप्रीतिरसानुगामी॥४॥ कामाभिध्यास्वशरीरंदुनोतियथाप्रमुक्तोनकरोतिदुःखं॥यथेध्यमानस्यस
मिद्धतेजसोभूयोबलंवर्धतेपावकस्य॥ ५॥ कामार्थलाभेनतथैवभूयोनतृप्यतेसर्पिषेवाग्निरिद्धः॥ संपश्येमंभोगचयंमहांतंसहास्माभिर्धृतराष्ट्रस्यराज्ञः॥ ६॥
नाश्रेयानीश्वरोविग्रहाणांनाश्रेयान्वैगीतशब्दंशृणोति ॥ नाश्रेयान्वैसेवतेमाल्यगंधान्नचाप्यश्रेयाननुलेपनानि ॥ ७॥ नाश्रेयान्वैप्रावारान्संविवस्तेकथंत्व
स्मान्संप्रणुदेत्कुरुभ्यः॥ अत्रैवस्यादबुधस्यैवकामःप्रायःशरीरेहृदयंदुनोति॥८॥स्वयंराजाविषमस्थःपरेषुसामर्थ्यमन्विच्छतितन्नसाधु॥ यथात्मनःपश्यतिवृ
त्तमेवतथापरेषामपिसोभ्युपैति॥ ९॥ आसन्नमग्निंतुनिदाघकालेगंभीरकक्षेगहनेविसृज्य॥ यथाविवृद्धंवायुवशेनशोचेत्क्षेमंमुमुक्षुःशिशिरव्यपाये॥१०॥
प्राप्तैश्वर्योधृतराष्ट्रोद्यराजालालप्यतेसंजयकस्यहेतोः ॥ प्रगृह्यदुर्बुद्धिमनार्जवेरतंपुत्रंमंदंमूढममंत्रिणंतु॥ ११ ॥ अनाप्तवच्चाप्ततमस्यवाचःसुयोधनोविदुर
स्यावमत्य॥ सुतस्यराजाधृतराष्ट्रःप्रियैषीसंबुध्यमानोविशतेऽधर्ममेव॥ १२ ॥ मेधाविनंत्यर्थकामंकुरूणांबहुश्रुतंवाग्मिनंशीलवंतं ॥ सतंराजाधृतराष्ट्रःकुरु
भ्योनसस्मारविदुरंपुत्रकाम्यात्॥ १३॥

परिधत्ते अन्यथाअश्रेयांश्चेद्राजातर्हिअस्मान्कुरुभ्यःकथंसंप्रणुदेत्दूरीकुर्यात् शत्रूणांराज्याद्भंशनंहिपुण्यवतामेवकर्मनाश्रेयसामितिभावः
अत्रेति यद्यप्येवंतथापिअंतर्दाहकरोयंकामःअबुधस्यदुर्योधनादेरेवउचितोनबुधस्यास्मदादेरित्यर्थः शरीरेशरीरमध्येस्थितंहृदयंदुनोतिखेदयति ॥ ८ ॥ अबुधत्वमेवाह स्वयमिति विषमस्थःसंकटस्थःस
न्परेषुकर्णादिषुआत्मनोवृत्तंअशक्तत्वंतथापरेषांकर्णादीनामपिसदुर्योधनोभ्युपैति ॥ ९ ॥ गंभीरकक्षेबहुतृणे गहनेवने क्षेमंशोचेत्ममसुखंनास्तीतिशोकंकुर्यात् मुमुक्षुः तस्माद्दाहादात्मानंमोचयितुमिच्छुःशि
शिरव्यपायेवसंते तत्रापिनिदाघकालेदाहकालेमध्याह्ने ॥ १० ॥ लालप्यतेदीनवत्भाषते मंदंअभाग्यं ॥ ११ ॥ विदुरस्यवाचोऽवमत्यसुतस्यप्रियैषीअधर्ममेवसंविशतेआश्रयते ॥ १२ ॥ कुरुभ्यःकुरूणां
हितार्थंनसस्मारनादृतवान् पुत्रकाम्यात्पुत्रलोभात् ॥ १३ ॥

Digitized by Google